

SPORT MENEJMENTIDA SUN'IY INTELLEKT QO'LLANILISHI

To'xtayev Juma Jo'rayevich

Iqtisodiyot va pedagogika universiteti NTM dotsenti

Annotatsiya. Mazkur maqolada sport menejmentida sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishning nazariy va amaliy jihatlari tahlil qilinadi. Unda sport tashkilotlarini boshqarishda ma'lumotlarga asoslangan qarorlar qabul qilish, sportchilar faoliyatini optimallashtirish, moliyaviy va marketing jarayonlarini samarali tashkil etishda sun'iy intellektning o'rni yoritilgan. Shuningdek, SI texnologiyalarini joriy etish bilan bog'liq imkoniyatlar, muammolar va istiqbolli yo'nalishlar ochib berilib, inson omili va raqamli boshqaruv o'rtasidagi muvozanat masalalariga alohida e'tibor qaratilgan.

Kalit so'zlar: sport menejmenti, sun'iy intellekt, raqamli boshqaruv, sport tahlili, marketing va moliya, aqlli stadionlar.

Аннотация. В статье рассматриваются теоретические и практические аспекты применения искусственного интеллекта в спортивном менеджменте. Анализируется роль интеллектуальных технологий в принятии управленческих решений, оптимизации деятельности спортсменов, финансовом управлении и спортивном маркетинге. Особое внимание уделяется преимуществам и проблемам внедрения искусственного интеллекта, а также необходимости сохранения баланса между человеческим фактором и цифровыми управленческими системами.

Ключевые слова: спортивный менеджмент, искусственный интеллект, цифровое управление, спортивная аналитика, маркетинг и финансы, умные стадионы.

Annotation. This article examines the theoretical and practical aspects of applying artificial intelligence in sports management. It highlights the role of AI technologies in data-driven decision-making, athlete performance management,

financial control, and sports marketing. The study also discusses the opportunities, challenges, and future prospects of implementing artificial intelligence in sports organizations, emphasizing the importance of balancing human expertise with intelligent digital systems.

Keywords: sports management, artificial intelligence, digital management, sports analytics, marketing and finance, smart stadiums.

Kirish.

Raqamli transformatsiya jarayonlari sport tashkilotlari boshqaruvida ham tub o'zgarishlarni yuzaga keltirmoqda. Sun'iy intellekt (SI) texnologiyalari sport menejmentining deyarli barcha jihatlariga – strategik rejalashtirish, sportchilar faoliyatini boshqarish, moliyaviy tahlil, marketing, muxlislar bilan ishlash, infratuzilmani boshqarish va qaror qabul qilish jarayonlariga chuqur kirib bormoqda. Natijada sport tashkilotlari an'anaviy boshqaruv modellaridan ma'lumotlarga asoslangan, tezkor va aniq qarorlar qabul qiluvchi zamonaviy boshqaruv tizimlariga o'tmoqda[1].

Sun'iy intellekt sport menejmentida, avvalo, katta hajmdagi ma'lumotlarni qayta ishlash va tahlil qilish imkoniyatlari bilan ahamiyatlidir. Zamonaviy sport klublari, ligalar va federatsiyalar sportchilarning jismoniy ko'rsatkichlari, o'yin statistikasi, sog'liq holati, mashg'ulot yuklamalari, muxlislar xulq-atvori, chiptalar savdosi va reklama samaradorligi kabi minglab parametrlarni doimiy ravishda yig'adi. Bu ma'lumotlarni an'anaviy usullar bilan tahlil qilish juda murakkab va vaqt talab etadi. SI asosidagi analitik tizimlar esa ma'lumotlarni real vaqt rejimida qayta ishlash, yashirin tendensiyalarni aniqlash va menejerlarga asosli tavsiyalar berish imkonini yaratadi[2]. Shu orqali sport menejmentida qaror qabul qilish jarayoni subyektivlikdan holi bo'lib, ilmiy va analitik asosga ega bo'ladi.

Sportchilarni boshqarish va ularning faoliyatini rejalashtirishda sun'iy intellekt alohida o'rin tutadi. Mashg'ulot jarayonini optimallashtirish, sportchilarning jismoniy holatini baholash va jarohatlar xavfini oldindan aniqlash SI texnologiyalari yordamida ancha samarali amalga oshirilmoqda. Sensor qurilmalar,

aqli kiyimlar va videoanalitika vositalari orqali to'plangan ma'lumotlar sun'iy intellekt algoritmlari tomonidan tahlil qilinib, har bir sportchi uchun individual mashg'ulot dasturlari ishlab chiqiladi. Bu esa sport menejerlariga murabbiylar bilan birgalikda sportchilar salohiyatidan maksimal darajada foydalanish imkonini beradi. Natijada jamoaning umumiy samaradorligi oshadi va sport natijalari barqarorlashadi.

1-rasm. O'yinning statistik ma'lumotlarini sun'iy intellektda ko'rinishi

Sun'iy intellekt sport menejmentida strategik rejalashtirish va prognozlash jarayonlarida ham keng qo'llanilmoqda. SI algoritmlari o'yin natijalarini, raqiblar strategiyasini, turnirlar jadvalini va jamoalarning joriy holatini tahlil qilib, ehtimoliy ssenariylarni oldindan bashorat qiladi. Bu menejerlarga uzoq muddatli rejalashtirishda, transfer siyosatini yuritishda va sportchilar bilan shartnomalar tuzishda muhim yordam beradi. Masalan, futbol klublari sun'iy intellekt yordamida yosh iqtidorlarni aniqlash, ularning rivojlanish istiqbollari baholash va moliyaviy risklarni kamaytirish imkoniyatiga ega bo'lmoqda[3].

Sport menejmentining muhim yo'nalishlaridan biri bo'lgan moliyaviy boshqaruvda ham sun'iy intellektning roli tobora ortib bormoqda. Byudjetni rejalashtirish, xarajatlarni optimallashtirish, daromad manbalarini diversifikatsiya qilish va moliyaviy xavflarni boshqarishda SI tizimlari samarali vosita hisoblanadi.

Sun'iy intellekt moliyaviy hisobotlarni avtomatik tahlil qilib, ortiqcha xarajatlarni aniqlaydi va investitsiya qarorlarini qabul qilishda menejerlarga aniq tavsiyalar beradi. Shu bilan birga, homiylik shartnomalari va reklama bitimlarining iqtisodiy samaradorligini baholashda ham SI katta imkoniyatlar yaratadi.

Marketing va brend boshqaruvi sport menejmentining ajralmas qismi bo'lib, bu sohada ham sun'iy intellekt muhim rol o'ynamoqda. Muxlislar bilan muloqot qilish, ularning ehtiyoj va qiziqishlarini aniqlash, shaxsiylashtirilgan marketing kampaniyalarini yaratish SI texnologiyalari orqali amalga oshiriladi. Ijtimoiy tarmoqlar, mobil ilovalar va onlayn platformalarda to'plangan ma'lumotlar sun'iy intellekt tomonidan tahlil qilinib, muxlislar segmentlarga ajratiladi. Natijada sport klublari va tashkilotlari har bir muxlis guruhiga mos kontent, reklama va takliflarni taqdim etish imkoniga ega bo'ladi. Bu esa muxlislar sodiqligini oshirish va daromadlarni ko'paytirishga xizmat qiladi[4].

Sun'iy intellekt asosidagi chat-botlar va virtual yordamchilar sport menejmentida xizmat ko'rsatish sifatini yangi bosqichga olib chiqmoqda. Chiptalar savdosi, stadionlarga kirish, o'yinlar jadvali, jamoa yangiliklari va xizmatlar haqida tezkor ma'lumot berish SI tizimlari orqali avtomatlashtirilmoqda. Bu nafaqat muxlislar uchun qulaylik yaratadi, balki sport tashkilotlarining operatsion xarajatlarini kamaytiradi. Masalan, yirik sport tadbirlarida sun'iy intellekt asosidagi tizimlar tomoshabinlar oqimini boshqarish, xavfsizlikni ta'minlash va logistika jarayonlarini optimallashtirishda muhim ahamiyat kasb etmoqda.

Sport infratuzilmasini boshqarishda ham sun'iy intellektning imkoniyatlari keng. Aqlli stadionlar konsepsiyasi doirasida SI texnologiyalari energiya sarfini nazorat qilish, texnik xizmat ko'rsatishni rejalashtirish va xavfsizlikni ta'minlashda qo'llaniladi. Sensorlar va video kuzatuv tizimlari orqali to'plangan ma'lumotlar sun'iy intellekt yordamida tahlil qilinib, nosozliklar oldindan aniqlanadi. Bu esa infratuzilma ekspluatatsiyasi xarajatlarini kamaytirish va tomoshabinlar uchun qulay muhit yaratishga xizmat qiladi. Ayrim yirik sport tashkilotlari, jumladan, FIFA

musobaqalarida ham SI texnologiyalaridan tashkiliy va texnik jarayonlarni boshqarishda foydalanilmoqda[5].

Sport menejmentida sun'iy intellekt qo'llanilishining ijtimoiy jihatlari ham muhim ahamiyatga ega. SI texnologiyalari sportni ommalashtirish, yoshlarni jismoniy faollikka jalb etish va sog'lom turmush tarzini targ'ib qilishda samarali vosita bo'lib xizmat qilmoqda. Raqamli platformalar orqali sport tadbirlarini tahlil qilish, statistik ma'lumotlarni vizuallashtirish va interaktiv kontent yaratish sportga bo'lgan qiziqishni oshiradi. Shu bilan birga, sun'iy intellekt imkoniyatlaridan foydalanish sport menejmenti mutaxassislaridan yangi bilim va ko'nikmalarni talab qiladi, bu esa kadrlar tayyorlash tizimini ham modernizatsiya qilish zaruratini yuzaga keltiradi.

Biroq sport menejmentida sun'iy intellektni joriy etish bilan bog'liq muammolar ham mavjud. Ulardan biri ma'lumotlar sifati va xavfsizligi masalasidir. SI tizimlarining samaradorligi to'plangan ma'lumotlarning aniqligi va ishonchliligiga bevosita bog'liq. Noto'g'ri yoki yetarli bo'lmagan ma'lumotlar asosida qabul qilingan qarorlar sport tashkilotlari uchun salbiy oqibatlariga olib kelishi mumkin. Shuningdek, sportchilarning shaxsiy ma'lumotlari va sog'liq bilan bog'liq axborotlarni himoya qilish masalasi ham dolzarb bo'lib qolmoqda. Shu sababli sport menejmentida SI texnologiyalarini joriy etishda axborot xavfsizligi va etik me'yorlarga qat'iy rioya etilishi lozim.

Sun'iy intellekt sport menejmentida inson omilini to'liq almashtira olmaydi, balki uni qo'llab-quvvatlovchi va samaradorligini oshiruvchi vosita sifatida namoyon bo'ladi. Menejerlarning tajribasi, intuitiv qarorlari va yetakchilik qobiliyatlari SI tomonidan taqdim etilayotgan tahliliy ma'lumotlar bilan uyg'unlashgandagina yuqori natijalarga erishish mumkin. Shu jihatdan, sport menejmentida sun'iy intellekt va inson resurslari o'rtasida muvozanatni saqlash muhim hisoblanadi.

Kelajakda sport menejmentida sun'iy intellekt qo'llanilishi yanada kengayishi kutilmoqda. Mashinaviy o'rganish, chuqur o'rganish va prognozlash

modellari yanada takomillashib, sport tashkilotlariga strategik ustunliklar beradi. Global sport sanoatida yetakchi texnologik kompaniyalar, jumladan, IBM tomonidan ishlab chiqilayotgan SI yechimlari sport menejmentining yangi standartlarini shakllantirmoqda. Bu jarayon sportni nafaqat raqobatbardosh, balki iqtisodiy jihatdan barqaror va ijtimoiy mas'uliyatli soha sifatida rivojlantirishga xizmat qiladi.

Xulosa.

Xulosa qilib aytganda, sport menejmentida sun'iy intellekt qo'llanilishi zamonaviy boshqaruv tizimlarining ajralmas qismiga aylanib bormoqda. SI texnologiyalari sport tashkilotlariga ma'lumotlarga asoslangan qarorlar qabul qilish, resurslardan samarali foydalanish va sport natijalarini yaxshilash imkonini beradi. To'g'ri va oqilona joriy etilgan sun'iy intellekt tizimlari sport menejmentining samaradorligini oshirib, sport sanoatining barqaror rivojlanishiga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR.

1. Nurmatov O. Sport marketingi va brend boshqaruvi. – Toshkent, 2019.
2. Xasanov A. Sport infratuzilmasini boshqarish. – Toshkent, 2018.
3. Mahmudov S. Raqamli transformatsiya jarayonlari. – Toshkent, 2020.
4. Zokirov J. Axborot xavfsizligi va etik me'yorlar. – Toshkent, 2019.
5. Yuldashev T. Sportda innovatsion texnologiyalar. – Toshkent, 2021.
6. Normurodovna, A. M. (2025). Ingliz tili grammatikasining Ingliz tili kursidagi ahamiyati. In *International Educators Conference* (pp. 302-309).
7. Normurodovna, A. M. (2025). Tashkilotlar o'rtasidagi hamkorlikda Ingliz tilining ahamiyati. In *International Educators Conference* (pp. 310-317).
8. Ergashevna, S. M. (2025). Ingliz tili mutaxassislarini tayyorlashda xorijiy tajribalardan foydalanish. In *International Educators Conference* (pp. 358-365).
9. Ergashevna, S. M. (2025). Ingliz tili mutaxassisi bo'lishda boshlang'ich Ingliz tili darslarining ahamiyati. In *International Educators Conference* (pp. 350-357).
10. Axmedovna, B. S. (2025). O'zbekistonda xorijiy tillarning ahamiyati. In *International Educators Conference* (pp. 326-333).